

ЕКОНОМІКА СЬОГОДНІ: ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)

ЕКОНОМІКА СЬОГОДНІ: ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

**МАТЕРІАЛИ
XIV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

За загальною редакцією д. е. н., професора М. Є.
Рогози, Г. В. Карнаухової

(м. Полтава, 12–13 грудня 2024 року)

**Полтава
ПУЕТ
2024**

Організаційний комітет

Голова організаційного комітету – О. О. Нестуля, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений працівник освіти України, ректор Полтавського університету економіки і торгівлі», далі – ПУЕТ, д.і.н., професор.

Заступники голови організаційного комітету:

Н. С., Педченко, перший проректор ПУЕТ, д.е.н., професор.

М. Є. Рогоза, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук України, академік Міжнародної академії біоенерготехнологій, науковий директор громадської спілки "Міжнародний центр досліджень соціально-економічних проблем модернізації та розвитку кооперації", професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ, д.е.н., професор;

Ж.А. Кононенко, завідувачка кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ, к.е.н., доцент;

Члени організаційного комітету:

Ю.С. Матвієнко, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ, к.п.н.

Ткаченко А.С., директор Навчально-наукового інституту денної освіти, к.т.н., доцент;

В.І. Перебийніс, професор кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ, д.е.н., професор;

Г.В. Карнаухова, заступник завідувача кафедри, старший викладач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

В.В. Стеценко, доцент кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ, к.е.н., доцент

Л. М. Діденко, директор ЦІЗОП ПУЕТ.

Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за заг. ред. д-ра екон. наук, професора М. Є. Рогози, Г. В. Карнаухової (м. Полтава, 12–13 грудня 2024 року). – Полтава : ПУЕТ, 2024. –302 с.

У матеріалах конференції розглядаються питання управління, моделювання, прогнозування. соціально-економічні систем ; цифрові трансформації, штучний інтелект в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні; сталий розвиток регіонів громад, територій, суб'єктів господарювання; кооперація, мале та середнє підприємництво; промислова політика у частині підготовки кадрів, штучний інтелект. **Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.**

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2024

Програмний комітет:

- **Аймагамбетов Є.Б.**, ректор Карагандинського економічного університету Казспоживспілки, д.е.н., професор (м. Караганда, Республіка Казахстан);
- **Александра Кужер**, заступник декана, завідувач кафедри прикладних суспільних наук, професор. Сілезький технологічний університет (м. Глівіце, Польща);
- **Олексій Квілінський**, д.е.н., професор, Лондонська академія науки і бізнесу, Інститут розвитку міжнародного співробітництва (м. Лондон, Великобританія)
- **Гулієв Е.А.**, ректор Азербайджанського університету кооперації, д.е.н., професор (м. Баку, Азербайджанська Республіка);
- **Статі Статсв**, ректор Університету національної та світової економіки (м. Софія, Республіка Болгарія);
- **Факеров Х.Н.**, ректор Таджикиського державного університету комерції, д.е.н., професор (м. Душанбе, Республіка Таджикистан);
- **Ян Польцин**, д.е.н., професор, Державна вища школа імені Станіслава Сташица в м. Піла (Польща);
- **Вітлінський В.В.**, професор кафедри математичного моделювання та статистики ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Вовк В.М.**, д.е.н., професор, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка» (м. Львів);
- **Єрмаков О.Є.**, завідувач кафедри економіки праці та соціального розвитку Національного університету біоресурсів і природокористування (м. Київ), д.е.н., професор.
- **Залознова Ю.С.**, член-кореспондент НАН України, академік Академії економічних наук України, директор Інституту економіки промисловості Національної академії наук України (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Ляшенко В.І.**, віце-президент Академії економічних наук України, завідувач відділу Інституту економіки промисловості Національної академії наук України (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Макшишко Н.К.**, завідувач кафедри економічної кібернетики Запорізького національного університету (м. Запоріжжя), д.е.н., професор;
- **Меркулова Т. В.**, завідувач кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків), д.е.н., професор.

- **Олешко Т. І.**, професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки Національного авіаційного університету (м. Київ), д.т.н., професор.
- **Ольховська О.В.**, завідувач кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ (м. Полтава), к.фіз.матем.наук.
- **Павлова В.А.**, професор кафедри міжнародної торгівлі та підприємництва Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро), д.е.н., професор;
- **Порохня В. М.**, професор кафедри економіки Класичного приватного університету (м. Запоріжжя), д.е.н., д.т.н., професор;
- **Рамазанов С. К.**, заслужений діяч науки і техніки України, академік МАІ, МАНЕБ, АЕНУ, ТАУ, АТНУ, професор кафедри інформаційних технологій та програмування Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Київ), д.т.н., д.е.н., професор;
- **Роскладка А. А.**, завідувач кафедри цифрової економіки та системного аналізу Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Ткаченко В. А.**, академік Академії економічних наук України, заступник директора науководослідного інституту розвитку економіки та суспільства Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро), д.е.н., професор;
- **Харазішвілі Ю.М.**, академік Академії економічних наук України, головний науковий співробітник Інституту економіки промисловості Національної академії наук України, (м. Київ), д.е.н., професор;
- **Харченко О. А.**, декан факультету інформаційних технологій, доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та кібербезпеки Державного торговельно-економічного університету (м. Київ), к.т.н., доцент.

Кіріченко К.Р. ПРО РОЗВИТОК РИНКУ ЦУКРОВИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ	200
Кононенко Ж.А., Марченко О.В., Глущенко В.А. ДІАГНОСТИКА МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	202
Кононенко Ж.А., Песцов В.В., Кривошапка М.Є. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОГНОЗІВ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	205
Микитенко В.В. СЦЕНАРІЇ РЕКОНСТРУКТИВНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ МАКРОРЕГІОНАЛЬНИХ ЗОН УКРАЇНИ	209
Павлов В.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	212
Палига А.В., Бурбела А. Л. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	214
Пирог В. В. , Дацій О. І. РОЛЬ КОРПОРАЦІЙ У РЕАЛІЗАЦІЇ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЧЕРЕЗ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ	217
Потайчук А.О., ТЕНДЕНЦІЇ ПРОДАЖІВ В СЕГМЕНТІ ОДЯГУ	220
Радченко К.В. ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНІ ВИМІРИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ АКТОРАМИ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ ТА МІСТАМИ У КОНТЕКСТІ МОДЕЛІ СМАРТ-СІТІ.....	221
Рогоза М. Є., Перебийніс В.І., Кононенко Ж. А., Карнаухова Г.В.ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ СТРАТЕГУВАННЯ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНІВ ПРИ ПРОЕКТОВУ ПІДХОДІ	225
Рогоза М.Є., Вівтоніченко Я.В..Максимчук Р.Ю., Шило В.І., ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ НА ЗАСАДАХ КРАУДІНВЕСТИНГУ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ ТА ЙОГО СУБ'ЄКТІВ	230
Сімонов Д.С. ТРЕНДИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ СУБ'ЄКТАМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	236

Кононенко Ж.А., Песцов В.В., Кривошапка М.Є. РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОГНОЗІВ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ж.А. Кононенко, к.е.н., доцент

В.В. Песцов, аспірант

М.Є. Кривошапка, бакалавр

Полтавський університет економіки і торгівлі

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОГНОЗІВ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Побудова планів та прогнозів є одним з основних інструментів управління, що дає змогу суб'єктам господарювання передбачати та враховувати як поточні, так і майбутні зміни зовнішнього середовища. Це дає можливість адаптувати внутрішні фактори фінансово-господарської діяльності підприємства, враховуючи можливі ризики і можливості для подальшого розвитку та зростання. В умовах глобальних економічних змін і невизначеності, здатність правильно передбачати майбутнє і адаптуватися до нових реалій є важливою конкурентною перевагою. Прогнозування є ключовим інструментом не лише для великих корпорацій, але й для малих та середніх підприємств, які прагнуть мінімізувати ризики та максимізувати ефективність своєї діяльності [1].

В останні десятиліття значна увага в прогностиці приділяється прогнозуванню на макrorівні – це аналіз тенденцій на рівні держави, міжнародних ринків, глобальних економічних процесів. Однак, через зростаючу динамічність і складність економічних умов, виникає нагальна потреба в розробленні методологічних основ для прогнозування на мікрорівні – на рівні окремих підприємств. Це дозволить більш точно враховувати специфіку діяльності кожного підприємства, галузі, регіону, а також розуміти, як змінюються бізнес-процеси внаслідок глобальних змін.

Прогнозом розуміється комплексний процес, що включає опис можливих або бажаних перспектив, станів та рішень проблем, які виникнуть у

майбутньому. Він є основою для цілеспрямованої діяльності, де передбачення виступає як вирішення актуальних проблем і завдань, які виникають у підприємницькій діяльності. Застосування прогнозу передбачає використання наявної інформації для оцінки майбутнього, розробки сценаріїв і планів розвитку на основі аналізу даних минулого і поточного стану [2].

Прогнозування на підприємстві є складним процесом, що базується на передбаченні майбутнього стану підприємства за допомогою урахування досвіду минулих і поточних періодів. Це дозволяє виявити основні закономірності розвитку та визначити напрямки для коригування поточної стратегії. Такі прогнози є основою для розробки стратегічної економічної політики підприємства, де передбачення економічних результатів діяльності дає можливість оптимізувати розподіл ресурсів та знизити ризики.

Економічні прогнози мають ймовірнісний характер, що означає побудову прогнозів на основі ймовірнісних оцінок майбутніх подій. Вони базуються на аналізі ймовірності різних сценаріїв розвитку, що дозволяє підприємствам гнучко реагувати на можливі зміни [3]. У цьому контексті, прогнозування на промисловому підприємстві включає кілька етапів, кожен з яких має на меті збирання, обробку та аналіз великих обсягів даних для отримання більш точних результатів.

1. Виявлення ключових факторів – перший етап прогнозування, коли аналізуються найважливіші чинники, що впливають на діяльність підприємства. Включає як внутрішні фактори (фінансова стабільність, технологічні інновації, кваліфікація персоналу), так і зовнішні (економічні тренди, політичні зміни, конкуренція).

2. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків – після виявлення ключових чинників важливо встановити між ними причинно-наслідкові зв'язки, що дозволяють оцінити, як зміни в одному факторі впливають на інші. Це допомагає створити більш точну модель майбутнього розвитку.

3. Аналіз динаміки і тенденцій – аналізується не лише поточний стан, а й динаміка змін, виявлення тенденцій розвитку бізнес-процесів підприємства.

4. Оцінка ймовірних результатів – визначення ймовірних помилок прогнозу та побудова довірчих інтервалів для кожного з прогнозів. Оцінка ризиків та невизначеності дозволяє коригувати стратегії й адаптувати їх до

нових умов, зменшуючи ймовірність негативних наслідків.

5. Складання багатофакторного прогнозу – більш складний етап, який включає інтеграцію різних факторів у єдину модель. Багатофакторний прогноз дозволяє більш точно оцінити взаємодію кількох змінних і визначити їх комбінований ефект на бізнес-процеси підприємства.

6. Аналіз та управління ризиками – підприємство повинно мати план дій на випадок негативних або непередбачених змін. Прогнозування вимагає також оцінки ймовірних помилок та коригувальних заходів для мінімізації впливу таких помилок.

Прогнозування є важливою складовою процесу управління підприємством, оскільки воно дозволяє передбачити можливі сценарії розвитку та допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення. Менеджери підприємств використовують різноманітні методи прогнозування, що дає можливість вибирати найбільш ефективні підходи в залежності від конкретних умов і вимог [2]. Класифікація методів прогнозування допомагає систематизувати процес і забезпечує більш точні результати, що знижує невизначеність та ризики.

Прогнозування діяльності підприємства базується на кількох важливих принципах, які включають:

- прогноз повинен ґрунтуватися на реальних і перевірених даних, щоб його результати були надійними.

- використання ефективних методів прогнозування дозволяє зменшити витрати часу та ресурсів на розробку прогнозів.

- прогнозування має враховувати не тільки поточні умови, але й можливі зміни, які можуть вплинути на результати діяльності підприємства.

Прогнозування є важливим інструментом для ефективного управління підприємством, оскільки воно допомагає визначити кілька можливих сценаріїв розвитку ситуації та оцінити їх вплив на підприємство; виявити потенційні фінансові труднощі, такі як недостатня ліквідність або неплатоспроможність, та вчасно розробити стратегію їх вирішення; передбачити, як внутрішні і зовнішні фактори можуть вплинути на фінансові показники підприємства в майбутньому; дозволяє визначити перспективні джерела фінансування для розвитку підприємства, а також оцінити ефективність використання капіталу [3].

Прогнозування і планування є двома важливими складовими процесу управління підприємством, які взаємно доповнюють одна одну. Хоча вони мають спільні цілі, їх функціональне призначення різне:

1) планування фокусується на встановленні чітких цілей та визначенні шляхів їх досягнення. Воно орієнтоване на організацію і координацію діяльності підприємства в межах визначених завдань.

2) прогнозування, у свою чергу, допомагає знизити невизначеність майбутнього, надаючи ймовірнісні оцінки та враховуючи зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства. Воно визначає ймовірні наслідки управлінських рішень і допомагає вибрати найкращі варіанти для досягнення бажаних результатів.

Одним із головних завдань прогнозування є зниження ризиків, пов'язаних з невизначеністю майбутнього. За допомогою прогнозування можна передбачити зміни в ринкових умовах, економічному середовищі, технологіях і попиті на продукцію. Це дає можливість підприємствам адаптувати свої стратегії до нових умов, мінімізувати фінансові ризики і забезпечити стабільний розвиток.

У перспективі, подальші дослідження в галузі прогнозування можуть бути спрямовані на розробку більш точних і гнучких методів прогнозування, враховуючи швидкість і непередбачуваність змін в економіці та на ринках. Це включає вдосконалення моделей, які дозволяють ефективніше прогнозувати на мікрорівні та точніше враховувати індивідуальні особливості підприємств. Зокрема, перспективними є методи, що включають штучний інтелект і машинне навчання для обробки великих даних та передбачення розвитку подій з більш високим рівнем точності.

Список використаних джерел

1. Кононенко Ж. А., Песцова-Світалка, О.С., Петренко, В.О. Прогнозування фінансових результатів як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Інфраструктура ринку*, 2019. 36. <https://doi.org/10.32843/infrastruct36-27>

2. Кононенко Ж., Шаравара Р., Яковенко Т. Моделювання бізнес-процесу – складова управління підприємством. *Економіка та суспільство*, 2024. (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-134>

3. Шаравара Р.І., Кононенко Ж.А. Фінансовий потенціал підприємства: етапи моделювання та діагностики. *Вісник Хмельницького національного університету*. № 6, 2023. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-19>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ
ЕКОНОМІКА СЬОГОДНІ: ПРОБЛЕМИ
МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

МАТЕРІАЛИ
XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-
конференції